

Obzirom na kvalitetu i brojnost pristiglih prijava u pojedinim kategorijama Ocjenjivački sud odlučio je dodijeliti i posebna Priznanja u sljedećim kandidatima:

1. Posebna priznanja u kategoriji za realiziranu izložbu dodjeljuju se **Sonji Švec Španjol** za retrospektivnu izložbu **ZILIK – 50 godina**, **Dunji Nekić** (Muzej za umjetnost i obrt) i **Dariji Alujević** (Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti) za izložbu **Jedna za sve - Sve za jednu/ Klub likovnih umjetnica 1927. – 1940.** te **Mariji Živković** (Etnografski muzej, Zagreb) za izložbu **Putnici**.

Zilik – 50 godina

U Galeriji Vjekoslav Karas u Karlovcu početkom 2024. godine održana je grupna izložba retrospektivnog karaktera **ZILIK – 50 godina**, u organizaciji Centra za pružanje usluga u zajednici "Vladimir Nazor", Karlovac. Izložba predstavlja izbor iz bogatog fundusa Zimske likovne kolonije – ZILIKA, koji broji više od 2100 umjetnina, među kojima se nalaze i djela najvećih hrvatskih umjetnika 20. i 21. stoljeća koji su ujedno bili i sudionici, donatori i vjerni prijatelji ZILIK-a. Autorica kustoske koncepcije i kustosica izložbe je Sonja Švec Španjol.

U svom dugom postojanju ZILIK je ujedno postao i "zrcalo hoda kroz vrijeme", pa njegov fundus bilježi retrospektivni pregled likovnih zbivanja na hrvatskoj likovnoj sceni u posljednjih 50 godina. Naime, na ZILIK-u su sudjelovali najznačajniji hrvatski naivni umjetnici kao i oni koji su tek zakoračili u svijet naive, zatim najveća imena hrvatske likovne umjetnosti 20. i 21. stoljeća, ali i oni koji su tek završili akademiju. I upravo ta raznolikost generacija i izričaja, kao i doprinos umjetnika iz svih dijelova Hrvatske, regije pa i šire, rezultirala je jedinstvenim fundusom ZILIK-a.

Nakon detaljnog pregleda fundusa, selektirani su autori rukovodeći se s nekoliko ključnih parametara – omogućiti kronološki slijed i praćenje razvoja ZILIK-a, uključiti i istaknuti najeminentnije autore, ali i značajne lokalne umjetnike koji su kontinuirano doprinosili ZILIK-u. Osmišljen je dinamičan, fluidan, zanimljiv i lako čitljiv likovni postav namijenjen svim generacijama što je bilo posebno izazovno s obzirom na naglašenu heterogenost opusa te pozamašnu količinu zastupljenih umjetnika različitih generacija i vrsta izričaja. Primarni cilj likovnog postava bio je izbjeći kaos, prezasićenost i zamor kod promatrača, te ostvariti logičan, likovno zanimljiv i usklađen postav koji dostojanstveno i dinamično prezentira selektirani opus sastavljen od crteža, grafika, slika i skulptura različitih dimenzija, tehnika i stilskih izričaja. U konačnici, likovni postav kombinira kronološki, tematski i stilski slijed radova što omogućuje lakše praćenje razvoja i rasta ZILIK-a. Likovni postav dodatno je popraćen dokumentarnim

filmom Petra Krelje te obogaćen citatima osnivača ZILIK-a koji ukazuju na važnost, dugotrajnost, jedinstvenost, ali i misiju i viziju ZILIK-a.

Jedna za sve – Sve za jednu / Klub likovnih umjetnica 1927. – 1940.

Izložba *Jedna za sve – Sve za jednu / Klub likovnih umjetnica 1927. – 1940.*, u svom opsegu izloženih radova predstavlja pionirski projekt u istraživanju i predstavljanju prvog profesionalnog udruženja likovnih umjetnica na ovim prostorima – Kluba likovnih umjetnica. Kao rezultat višegodišnjeg istraživanja autorica Dunje Nekić, više kustosice i voditeljice zbirke fotografije do 1950. godine Muzeja za umjetnost i obrt i dr. sc. Darije Alujević, stručne savjetnice u Arhivu za likovne umjetnosti Kabineta za arhitekturu i urbanizam Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, izložba se bavi ključnim pitanjima koja su oblikovala povijest Kluba: razlozima osnutka, metodama njegova djelovanja, mogućnostima obrazovanja žena krajem 19. i početkom 20. stoljeća i modalitetima profesionalnog rada, kao i "(ne)ženskim" temama i žanrovima u umjetnosti. Izbor umjetničkih djela i arhivske građe povezan je s jedanaest izložbi Kluba likovnih umjetnica održanih u razdoblju od 1928. do 1940. godine.

Izložba je predstavila gotovo dvjesto umjetničkih radova, uključujući slike, skulpture, grafike i djela primijenjene umjetnosti, te arhivski materijal, dokumentarne fotografije i grafički dizajn. Ovi elementi svjedoče o kontinuiranoj borbi žena za vidljivost u umjetničkom polju koje je bilo dominantno patrijarhalno, u kontekstu razdoblja između dva svjetska rata. Kroz pažljivo odabrane radove i arhivsku građu, izložba kontekstualizira djelovanje Kluba, ističući njegovu važnost u širem društvenom i političkom okviru toga vremena.

Kustoski koncept izložbe razrađen je kroz niz tematskih cjelina te je prostorno predstavljen unutar 12 izložbenih dvorana prvog kata Galerije Klovićevi dvori. Postav izložbe uključivao je originalna umjetnička djela s posebnim isticanjem radova koja su izvorno izlagana na izložbama Kluba, reprezentativan izbor arhivske građe, dokumentarne fotografije te izbor citata iz onodobnih likovnih kritika.

Sama izložba iznimno je važan korak u procesu istraživanja, dokumentiranja i afirmacije ženskog umjetničkog nasljeđa u hrvatskoj povijesti umjetnosti. Kroz sustavan istraživački rad, interdisciplinarni pristup i inovativan kustoski koncept, izložba ne samo da je obogatila kulturnu scenu, već je potaknula kritičku raspravu o mjestu žena u povijesti umjetnosti i nužnosti njihove revalorizacije.

Putnici

Izložba *Putnici* donosi suvremenu interpretaciju Zbirke izvaneuropskih kultura Etnografskog muzeja Zagreb, čiji sažeci sežu u sredinu 19. stoljeća, a koja danas broji više od 3500 predmeta iz raznih dijelova svijeta. Izložba prati putovanja ljudi i predmeta od kolonijalnih vremena do suvremenosti te u skladu s najnovijim znanstvenim spoznajama i suvremenim zahtjevima za dekolonizacijom muzeja, propituje povijesne kontekste u kojima su donatori Zbirke djelovali i sabirali predmete. Nakon što je Zbirka bila gotovo nepromijenjeno izložena u stalnom postavu od 1972. godine, izložbom se željelo prikazati nove akvizicije, teme i rezultate najnovijih istraživanja, dok istovremeno autorica s timom suradnika traži odgovore na aktualna pitanja s kojima se suočavaju muzeji diljem svijeta, odnosno o porijeklu muzejskih predmeta, restituciji, apropijaciji, komodifikaciji i migracijama kao direktnoj posljedici kolonijalnog vladanja ljudima i dobrima.

Izloženi predmeti ilustriraju život i povijest različitih zajednica diljem svijeta te pružaju informacije o odnosima među ljudima, spram prirode i duhovnosti, svakodnevnom životu, trgovini, migracijama i konfliktima, o povijesti globalizacije i kolonizacije. Ukazuju na svoja slojevita značenja, različite kulturne pojave i utjecaje na povijesne procese. U uvodnom dijelu izložbe ukazuje se na povezanost kolonijalizma sa stvaranjem nacionalnih muzeja i počecima etnologije i kulturne antropologije kao znanosti te se tematiziraju različite izlagačke politike. U drugom dijelu izložbe istaknuto je sedam donatora Zbirke: Dragutin Lerman, Mirko i Stevo Seljan, Zora Seljan, Salamon Berger, Milka Trnina, Tibor Sekelj i Katarina Carić. Osim zanimljivih i inspirativnih biografija, priče o donatorima ukazuju na povijesne kontekste u kojima su djelovali i sabirali predmete. U zadnjoj cjelini predstavljena su istraživanja u okviru znanstvenog projekta ERIM – Europski režim iregulariziranih migracija na periferiji Europske unije Hrvatske zaklade za znanost pri Institutu za etnologiju i folkloristiku.

Izložba *Putnici* donosi dugo očekivani kritički pogled na kontekst nastanka i razvoja Zbirke izvaneuropskih kultura, jedinstvene u Hrvatskoj i prepoznatljive u europskom kontekstu. Ona otvara važne teme za obrazovanje i nacionalnu kulturu te brojne mogućnosti za rad s publikom različitih uzrasta, suradnje sa stručnjacima, umjetnicima i udrugama.

2. Posebno priznanje u kategoriji za konzervaciju-restauraciju muzejske građe dodjeljuje se Muzeju grada Splita za *Prozor u budućnost/ konzervaciju-restauraciju kvadrifore Velike Papalićeve palače u Splitu.*

Papalićeva palača nastala je tijekom 15. i 16. stoljeću na mjestu četiri starije kuće, a u cjelini odgovara tipu mletačke stambene arhitekture. Zavedena kao pojedinačno nepokretno kulturno dobro, a od 1952. godine u njoj se nalazi Muzej grada Splita.

Kvadrifora se nalazi na južnom uličnom pročelju Velike Papalićeve palače i najveći je gotički prozor u Splitu, površine čak 16m². S obzirom na usku ulicu u kojoj se nalazi, te da se nalazi na višim etažama, često ostaje neprimijećena od strane prolaznika. Četvrtasti kameni profilirani prozorski otvor raščlanjen je sa tri oktogonalna stupića i dva polustupića. U sredini, poviše središnjeg stupića nalazi se skulptura anđela štitonoše s grbom obitelji Papalić. Elementi kvadrifore klesani su u kamenu vapnencu u stilu cvjetne gotike.

U prosincu 2024. nakon konzultacija sa nadležnim Konzervatorskim odjelom, odlučeno je da će se pristupiti konzervaciji-restauraciji ovog vrijednog spomenika. Radove je vodila konzervatorica-restauratorica iz Radionice za kamenu plastiku Muzeja grada Splita Helena Tresić Pavičić u suradnji sa Umjetničkom akademijom Sveučilišta u Splitu, Odsjekom za konzervaciju-restauraciju.

Detaljnim uvidom u zatečeno stanje kvadrifore uočen je niz onečišćenja i oštećenja kamene plastike. S ciljem boljeg razumijevanja uzroka propadanja, određivanja stanja spomenika i određivanja smjernica za konzervatorsko-restauratorske postupke provedene su kemijske analize uzoraka kamena koji su uzeti sa reprezentativnih mjesta na konstrukciji, pri čemu se vodilo računa da se oštećenje spomenika svede na minimum.

Projekt konzervacije-restauracije uključivao je i uklanjanje debljih naslaga nečistoća mehaničkim metodama, čišćenje kamenih elemenata laserom, uklanjanje dotrajalog morta iz sljubnica kamenih elemenata i ugradnja novog, kemijsko dočišćavanje kamenih elemenata, lijepljenje slomljenih kamenih elemenata i injektiranje pukotina, izrada rekonstrukcija nedostajućih dijelova te demontažu skulpture anđela štitonoše, izrada replike od bračkog vapnenca i montaža kopije, dok je original smješten u novi stalni postav Muzeja.